

АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ

**относно развитието на ситуацията с Covid-19 в животновъдните
обекти за отглеждане на норки и риска за общественото здраве в
Гърция**

(актуализирана към дата 18.11.2020 г.)

Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) проследява динамично променящата се ситуация относно разпространението на новия коронавирус SARS-CoV-2 във ферми за отглеждане на норки в Европа. Настоящата актуализация на информацията се отнася за разпространението на SARS-CoV-2 във ферми за американски норки и в Гърция, където са открити положителни проби, както при норки, така и при персонала на фермите.

В момента човечеството е изправено пред **нарастващо развитие на пандемията с новия коронавирус** – тежък остър респираторен синдром коронавирус 2 (SARS-CoV-2), причиняващ заболяването Covid-19. Доказано е, че вирусът заразява редица животински видове. Установи се, че норките, отглеждани във ферми за ценни кожи, са станали „резервоар за вируса“¹. Те се заразяват от хората, предават инфекцията ефективно помежду си и след това обратно на хората.

Годишно, над **50 милиона норки** се отглеждат за козината им, главно в Китай, Дания, Холандия и Полша.

Към 18.11.2020 г., вече **7 държави**, освен Дания, Холандия, Испания, Швеция, Италия, САЩ и Гърция (на 12.11.2020 г.), са докладвали на Световната организация за здравеопазване на животните (OIE) за наличието на вирус SARS-CoV-2 в норки, отглеждани във ферми.

¹ Prof Joanne Santini of University College London

Норките са положителни с Covid-19 в 69 ферми за норки в **Нидерландия**. Норката показва различни симптоми, включително дихателни проблеми. Изглежда животните са заразени от служители.

Оттогава изследванията показват, че норки са предавали вируса един на друг. Също така е правдоподобно, че служителите са заразени от норка. Създаден е задължителен скрининг на всички холандски ферми за норки и заразените ферми за норки се унищожават от 5 юни. В началото на 2021 г. ще бъде въведена задължителна схема за затваряне на холандски ферми за норки.

В Дания ситуацията е най-мощна и сериозна с широко разпространение на огнищата на SARS-CoV-2 във ферми за норки, като от юни. до 4 ноември 2020 г. са заразени **общо 207 ферми** (съгласно изявление на датския министър на храните Могенс Йенсен).

Най-притеснителното в развитието на ситуацията е, че на 4 ноември 2020 г. датското правителство обяви (въз основа на изследвания на датския институт Statens Serum Institut), че са открити **нови, уникални 7 мутации във вариантите на SARS-CoV-2 при популации от норки**, които са открити и при хора, живеещи в околните райони. Изследванията показват, че някои от тези мутации имат намален отговор на антитела (генетичните промени във **вируса го правят по-малко чувствителен към защитните антитела**), което в крайна сметка може да повлияе на ефикасността на разработваните ваксини. В момента, се провеждат допълнителни изследвания по този проблем.

Ситуацията в Гърция:

На 12.11.2020 г., Гърция обяви за откриването на **коронавирус във ферма за американски норки в Калонери**, община Сятища, област Западна Македония. Установена е мъртва норка във фермата с положителен резултат от изследването за новия корона вирус. След провеждане на изследване на служителите във фермата е констатирано, че развъдчикът също е с положителен тест. В същия ден, гръцките здравни власти започват масово вземане на проби за откриване на вируса в норки, които се отглеждат предимно в общините Козани и Кастория. Тестовете се извършват, както на мъртви, така и на живи норки, според инструкции на Националната организация за обществено здраве на Гърция (EODY).

Във втора ферма са открити положителни резултати при норки. При тестването на персонала от фермите в района на Кастория са установени 10 положителни случая на позитивни за Covid-19 гледачи на норки.

Според официалните гръцки здравни власти, за момента **няма данни за мутации на щамата на вируса на Covid-19 в норките**. Стартирано е унищожаването на 2500 норки в първата установена ферма в северната част на Козани.

В Гърция, от месец май 2020 г. до момента са проверени около 30% от 1 милион отглеждани животни за ценни кожи.

В региона на Западна Македония има около 90 ферми с около милион американски норки – 45 във Войо, община Козани, 35 в Кастория, 5 в Гревена и 1 - 2 във Флорина (Лерин). В тези ферми работят около 500 служители.

Търговията с кожи от американска норка има дълбоки исторически корени в тази част на Гърция и е важен източник на доход за района на Козани и близкия регион Кастория, където се намира втората положителна за Covid-19 ферма за норки. В Гърция тази индустрия носи приходи от 60 до 70 милиона Евро годишно.

Взети са проби от четири други ферми в района на Войо, които отглеждат общо около 38 000 животни (съответно приблизително 25 000, 1 000, 6 000 и 5 000), като резултатите се очакват най-късно на 17.11.2020.

Към 16.11.2020 г., фермите със съмнение за заразяване е са 9 – пет в Козани, 3 в Кастория и 1 в Гревена. В една от четирите ферми в района на Войо е почти сигурно, че има заразяване, тъй като норките показват симптоми. В останалите ферми се взимат проби, тъй като са открити позитивни за SARS-CoV-2 (Covid-19) хора от персонала (по данни на ръководителя на ветеринарната служба в Козани).

Националната организация за обществено здраве на Гърция и ветеринарните служби в региона на Западна Македония работят съвместно за откриване на заразени работници и животни **в около 90 ферми.** Това, което притеснява гръцките здравни власти е възможната мутация на вируса, което наложи масовата депопулация на фермите с норки в Дания. Провеждат се изследвания за евентуална мутация.

При 250 изследвани служители в Западна Македония процентът на позитивност е под 10%. Генетичният материал ще бъде дешифриран, за евентуални мутации. **До момента е установено само еднопосочно предаване на вируса от хората на животните.**

Министърът на развитието на селските райони и храните Макис Воридис е предупредил всички компетентни служби, да предприемат необходимите мерки за предотвратяване на предаването на болестта.

По-конкретно, програмата за откриване на SARS-CoV-2 в звена за размножаване на норки вече е активирана и е в ход, като е изготвена от Главната дирекция по ветеринарна медицина в сътрудничество с EODY и предвижда засилени инспекции във фермите, в които са открити случаи на заболяването предимно при персонала.

При проверка, извършена на 11 ноември 2020 г. във ферма за норки в Микрокастро, община Войо Козани, са установени случаи при 2 служители и от 12 животни са взети проби на 12 ноември.

Лабораторно изследване, направено от Националния център за научни изследвания и технологично развитие, установява, че 9 животни са положителни. Стартирана е депопулация на фермата с депониране на животните в трупна яма на територията на самата ферма.

източник: АПЕ - МПЕ

Освен това, според данни на EODY, са установени случаи на заболяване при служители във ферма за норки в Сятища (Пулети), община Войо Козани (2 случая), както и в районите на Кранохори (1 случай), Калохори (1 случай) и Месопотамия/Агия Кириаки (5 случая) от регионалното звено на Кастория.

В конкретните звена се планира да се извърши незабавен контрол от компетентните ветеринарни служби, за да се определи дали има предаване на болестта на животните и се очакват лабораторни резултати.

Междувременно, на **13 ноември** министърът на развитието на селските райони и храните, е провел извънредно заседание, относно координация на действията за управление на кризи и прилагане на „механизъм за контрол на възникващи заболявания“ в съответствие със съществуващите разпоредби. На заседанието са присъствали представители на министерство на земеделието, гражданска защита, главна дирекция по ветеринарна медицина, министерство на регионалното развитие, института за приложни науки на Националния център за научноизследователски и технологични разработки,.

Изготвен е план за действие и мерки, които да се приложат спрямо засегнатите ферми и контролната зона около тях, както и за стопанствата със съмнителни случаи.

Мерките предвиждат:

- Машабно изследване с 600 бързи теста на всички служители на всички звена за отглеждане на американски норки от EODY.
- Изграждане на контролна зона от поне 10 км около засегнатите ферми, като се вземат предвид географския релеф, плътността и пространственото разпределение на други ферми за кожи в района.
- Незабавна инвентаризация и клане на място на всички норки в засегнатите стопанства, под официален ветеринарен надзор и по начин, който предотвратява риска от предаване на вируса SARS-CoV-2.
- Обезвреждане в депа и под официален ветеринарен надзор на трупове на животните.
- Компенсиране на животновъдите за нови болести като Covid-19.
- Провеждане на епизоотологично изследване.
- Забрана за влизане и излизане на домашни бозайници без разрешението на компетентния ветеринарен орган, с изключение на домашните бозайници, които имат достъп изключително до местообитанията на хората.

Според министъра на развитието на селските райони и храните, министерството е в състояние на абсолютна готовност, след като вече е приложило доктрината „Едно здраве“, която предвижда тясно сътрудничество между Министерството на здравеопазването и Министерството на развитието на селските райони и храните в посока защита на общественото здраве и подчертава тясното сътрудничество на Главната дирекция ветеринарна медицина, с Националната организация за обществено здраве, ветеринарните служби на регионите и регионалните звена, Националния център за научни изследвания и технологично развитие (CERTH), Института Пастьор и Ветеринарната школа на Университета Аристотел в Солун.

Министърът смята, че засега ситуацията във фермите за норки е напълно контролирана. Разбира се, това, което притеснява здравните власти, е възможната мутация на вируса. В случай, че такава бъде установена се предвижда затваряне на всички ферми за животни с ценни кожи в Гърция.

Следва да се има предвид и факта, че **преди около десет години в Западна Македония от фермите в Кастория и Сятища, екологична организация е освободила от фермите около 50 000 норки,**² като в сегашния момент се смята, че около 10 000 от тези свободни американски норки са образували **свободни колонии в природата**, разпространяват се много бързо и са успели да оцелеят. Тези свободни колонии вече са причинили сериозни смущения в екосистемата, като почти са унищожили местните видри, създават проблеми за дивите и домашните птици, без да

² https://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=7182

имат конкурент в природата и като цяло в естествената среда се смятат за неконтролируеми. Тези свободни колонии биха могли да станат природен резервоар на новия корона вирус.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Наличието на резервоар от вируси в популацията от норки (във ферми или свободни колонии) представлява сериозна заплаха за общественото здраве, тъй като вирусите циркулират и могат да се разпространяват и от животните към хората. Това се дължи на доказаната вече продуктивна инфекция от вируса SARS-CoV-2 (Covid-19) при този животински вид в редица държави. Мутациите на вируса при пасирането през този животински вид правят този риск особено сериозен.

Имайки предвид всички научни данни, базирани на най-новите проучвания на вируса и на засегнатите държави от Covid-19, отглеждащи норки, ЦОРХВ счита, че в ситуация на разрастваща се пандемия от вируса на Covid-19 сред хората, навлизането на вируса във фермите за норки не може да бъде предотвратено и съществува реална опасност от превръщането им в източник на инфекция и екологична ниша за циркулация на вируса и в обратната посока - към хората. Не бива да се забравя фактът, че този вирус има произход от дивата природа и не е неочаквано той да се завърне в нея. Въпросът е дали трайното му за гнезване в така формирани се „екологични ниши“ в популации от възприемчиви животни не е най-големият риск и залог за бъдещата ни битка с този вирус.

ЦОРХВ потвърждава всички изводи, заключения и препоръки, изведени в становището си относно риска за общественото здраве поради разпространение на вируса на Covid-19 от животновъдните обекти за отглеждане на норки за ценни кожи в България от 07.07.2020 г. – https://corhv.government.bg/?cat=71&news_id=1221

и препоръките направени в Актуална информация относно развитието на ситуацията с Covid-19 в животновъдните обекти за отглеждане на норки за ценни кожи и риска за общественото здраве (актуализирана към дата 9.11.2020 г.) https://corhv.government.bg/?cat=27&news_id=1323

От своя страна ЦОРХВ продължава да следи ситуацията с разпространението на новия коронавирус и своевременно ще информира потребителите, компетентните институции и всички заинтересовани страни.

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://corhv.government.bg/>

<http://corhv.government.bg/?cat=27>

<http://corhv.government.bg/?cat=71>

Бърза оценка на риска за човешкото здраве от новите варианти на SARS-CoV-2, свързани с норки (актуализирана към дата 12.11.2020 г.)
https://corhv.government.bg/?cat=27&news_id=1326

Актуална информация относно развитието на ситуацията с Covid-19 в животновъдните обекти за отглеждане на норки за ценни кожи и риска за

общественото здраве (актуализирана към дата 9.11.2020 г.)

https://corhv.government.bg/?cat=27&news_id=1323

Становище относно риска за общественото здраве поради разпространение на вируса на Covid-19 от животновъдните обекти за отглеждане на норки за ценни кожи в България от 08.07.2020 г.

https://corhv.government.bg/?cat=71&news_id=1221

Актуализиране на научно становище за оценка на риска за здравето на хората и животните, за биоразнообразието и околната среда, свързан с отглеждането на американска норка за ценни кожи в животновъдни обекти на територията на Р. България от 11.02.2020 г.;

https://corhv.government.bg/?cat=71&news_id=1046

Научно становище за оценка на риска чрез анализ на информация, свързана с отглеждането на американска норка за ценни кожи в животновъдни обекти на територията на Р. България от 27. 09.2017г.

https://corhv.government.bg/?cat=71&news_id=189

Използвана литература и повече подробности:

1. М. Воридис и Ф. Арамбацис: Министерството е в повишена готовност след откриването на случаи на коронавирус във ферми за кожи - Прилагане на доктрината за единно здраве; от [sieraafm](http://sieraafm.gr); 15/11/20 14:01;
<https://translate.google.com/translate?hl=bg&sl=el&u=https://sieraafm.gr/%25CE%25B3%25CE%25BF%25CF%2585%25CE%25BD%25CE%25BF%25CF%2586%25CF%258C%25CF%2581%25CE%25B1-%25CE%25BA%25CE%25B1%25CE%25B9-%25CE%25B4%25CE%25B5%25CF%258D%25CF%2584%25CE%25B5%25CF%2581%25CE%25B7-%25CF%2586%25CE%25AC%25CF%2581%25CE%25BC%25CE%25B1-%25CE%25BC%25CE%25B5-%25CF%2583%25CF%2585%25CE%25BC%25CF%2580%25CF%2584%25CF%258E/&prev=search&pto=aue>
2. Συμπλώματα κορωνοϊούσεφάρμα εκτροφήςγουνοφόρωνστο Καλονέρι- Θετικός και ο εκτροφέας
3. 9:32πμ, Πέμπτη 12/11/2020 | **репортаж**; 9:32 ч., Четвъртък 12.11.2020 г. | репортаж; Симптоми на коронавирус във ферма за кожи в Калонери - положителни и развъдчик; <http://www.prlogos.gr/%cf%83%cf%85%ce%bc%cf%80%cf%84%cf%8e%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1-%ce%ba%ce%bf%cf%81%cf%89%ce%bd%ce%bf%cf%8a%ce%bf%cf%8d-%cf%83%ce%b5-%cf%86%ce%ac%cf%81%ce%bc%ce%b1-%ce%b5%ce%ba%cf%84%cf%81%ce%bf%cf%86/?fbclid=IwAR1wyN0vEzTRPp7z1oHOAhaCaPuz2Z86FoPiqSo4JSrgY1BWgFiwW-IesY>
4. Γιώργος Κασαλίδης: «Απόλυτα ελεγχόμενη η κατάσταση στα εκτροφεία τωνμινκ, денсунтρέχειλόγος ανησυχίας» – Εννιά ύποπτεςφάρμες μεσυμπλώματα COVID-19 στηΔυτική Македонία, κάτωτου 10% посοστόθετικότητας στουςεργαζομένους; **Джоргос Касапидис: „Ситуацията във фермите за норки е напълно контролирана, няма причина за безпокойство“ - Девет подозрителни ферми със симптоми на COVID-19 в Западна Македония, под 10% положителен резултати на заетите работници; 23:14 ч., Петък 13/11/2020 | репортаж; 23:14μμ, Παρασκευή 13/11/2020 | **репортаж**;**
<http://www.prlogos.gr/%ce%b3%ce%b9%cf%8e%cf%81%ce%b3%ce%bf%cf%82-%ce%ba%ce%b1%cf%83%ce%b1%cf%80%ce%af%ce%b4%ce%b7%cf%82-%ce%b1%cf%80%cf%8c%ce%bb%cf%85%cf%84%ce%b1-%ce%b5%ce%bb/>
5. **Διενέργεια тестоста μινκτηςΔυτικής Македонίας-То 30% στιςφάρμεςεκτροφήςέχειελεγχθείκλινικά; Тестването на норка на Западна Македония - 30% във фермите е клинично тествано; 12:35 ч., Вторник, 10/11/2020 | репортаж;**
<http://www.prlogos.gr/%ce%b4%ce%b9%ce%b5%ce%bd%ce%ad%cf%81%ce%b3%ce%b5%ce%b9>

[%ce%b1-%cf%84%ce%b5%cf%83%cf%84-%cf%83%cf%84%ce%b1-%ce%bc%ce%b9%ce%bd%ce%ba-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%b4%cf%85%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%bc/](#)

6. **Furs: И втора ферма със симптоми; от sierafm; 15/11/2020:03; <https://translate.google.com/translate?hl=bg&sl=el&u=https://sierafm.gr/%25CE%25B3%25CE%25BF%25CF%2585%25CE%25BD%25CE%25BF%25CF%2586%25CF%258C%25CF%2581%25CE%25B1-%25CE%25BA%25CE%25B1%25CE%25B9-%25CE%25B4%25CE%25B5%25CF%258D%25CF%2584%25CE%25B5%25CF%2581%25CE%25B7-%25CF%2586%25CE%25AC%25CF%2581%25CE%25BC%25CE%25B1-%25CE%25BC%25CE%25B5-%25CF%2583%25CF%2585%25CE%25BC%25CF%2580%25CF%2584%25CF%258E/&prev=search&pto=aue>**
7. Θετικάστονκορωνοϊο και τα οκτώδείγματα από μινκσεφάρμα τουΒοΐου -Εξέταση τουγενετικούυλικούεργαζόμενων και γουνοφόρωνγια πιθανή μετάλλαξη τουϊού; **Κοροναϊόςположителен и осемте проби от норка във ферма във Войо - Изследване на генетичния материал на работници и норки за възможна мутация на вируса; 8:56 ч., Петък 13/11/2020 | репортаж; <http://www.prlogos.gr/%ce%b8%ce%b5%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bd-%ce%ba%ce%bf%cf%81%cf%89%ce%bd%ce%bf%cf%8a%ce%bf-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%84%ce%b1-%ce%bf%ce%ba%cf%84%cf%8e-%ce%b4%ce%b5%ce%af%ce%b3%ce%bc/>**

ИЗГОТВИЛ:

д-р Мадлен Василева, дирекция ОРХВ, 18.11.2020 г.